

HOOFDSTUK 1: DE MARKT

1. INLEIDING.....	3
2. SOORTEN MARKTEN.....	3
3. MARKTVORMEN.....	4
3.1. MONOPOLIE.....	5
3.2. OLIGOPOLIE.....	5
3.3. MONOPOLISTISCHE CONCURRENTIE.....	6
3.4. VOLKOMEN CONCURRENTIE OF ZUIVERE MEDEDINGING.....	6

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

De markt – de soorten markten

[De markt](#)

[De soorten markten](#)

HOOFDSTUK 2: DE PRODUCTMARKT DEEL 1

1. VRAAG, AANBOD EN PRIJSVORMING OP DE COMPETITIEVE MARKT.....	3
1.1. DE VRAAG.....	3
1.2. HET AANBOD.....	5
1.3. PRIJSVORMING BIJ VOLKOMEN CONCURRENTIE.....	7
1.4. DE PRODUCENT BIJ VOLKOMEN CONCURRENTIE.....	8
2. EFFECTEN VAN VRAAG- EN AANBODVERSCHUIVINGEN OP DE PRIJS.....	12
3. HET PRIJSMECHANISME EN ZIJN FUNCTIES.....	16
4. PRIJSELASTICITEIT.....	17
4.1. DE PRIJSELASTICITEIT VAN DE VRAAG.....	17
4.1.1. Gradaties.....	18
4.1.2. De prijselasticiteit varieert langsheen de vraagcurve.....	20
4.1.3. Invloeden op de prijselasticiteit.....	23
4.1.4. Het belang van de prijselasticiteit.....	23
4.1.5. Prijselasticiteit en omzet.....	24
4.2. DE PRIJSELASTICITEIT VAN HET AANBOD.....	26
4.2.1. Gradaties.....	26
4.2.2. Factoren die de prijselasticiteit van het aanbod beïnvloeden.....	28
5. DE VRIJE PRIJSVORMING ALS WELVAARTSOPTIMUM.....	29

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

De prijsvorming op de productmarkt

[De prijsvorming op een competitieve markt](#)

HOOFDSTUK 3: DE PRODUCTMARKT DEEL 2

1. OVERHEIDSINTERVENTIES.....	3
1.1. PRIJSREGLEMENTERING.....	3
1.1.1. Effecten van maximum- en minimumprijszetting.....	3
1.1.2. Het welvaartsverlies bij prijsreglementering.....	5
1.2. QUOTA.....	8
1.3. INDIRECTE BELASTINGEN EN SUBSIDIES.....	10
2. EXTERNE EFFECTEN EN MARKTFALEN.....	13
3. AANPAK VAN NEGATIEVE EXTERNE EFFECTEN.....	17
3.1. ONDERLING OVERLEG.....	17
3.2. BELASTINGEN EN SUBSIDIES.....	18
3.3. REGULERING EN VERHANDELBARE VERGUNNINGEN.....	19
4. PUBLIEKE GOEDEREN.....	20
4.1. EIGENSCHAPPEN VAN PUBLIEKE GOEDEREN.....	20
4.2. HET VRIJBUITERSPROBLEEM.....	21

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

Tussenkomst van de overheid op de productmarkt

[Tussenkomst van de overheid op competitieve markten](#)

HOOFDSTUK 4: DE PRODUCTMARKT DEEL 3

1. PRIJSVORMING BIJ MONOPOLIE.....	3
1.1. DE INKOMSTEN VAN DE MONOPOLIST.....	3
1.2. DE WINSTMAXIMALISATIE VAN DE MONOPOLIST.....	4
1.3. DE PRIJS VAN DE MONOPOLIST.....	4
1.4. DE WINST VAN DE MONOPOLIST.....	5
1.5. PRIJSDISCRIMINATIE.....	7
1.6. CONCRETE VOORBEELDEN VAN MONOPOLIES.....	7
2. PRIJSVORMING BIJ MONOPOLISTISCHE CONCURRENTIE.....	8
3. PRIJSVORMING BIJ OLIGOPOLIE.....	10
3.1. HOMOGEEN DUOPOLIE.....	11
3.2. HET PRISONER'S DILEMMA.....	12
3.3. DE PRIJSVORMING BIJ HET HOMOGEEN DUOPOLIE.....	13
4. OEFENINGEN.....	14
4.1. OPGAVEN.....	14
4.2. OPLOSSINGEN.....	15
5. WELVAARTSVERLIES BIJ MONOPOLISTISCHE SITUATIES.....	17
6. MEDEDINGINGSRECHT.....	17

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

De prijsvorming op de productmarkt

[De prijsvorming op niet competitieve markten](#)

Tussenkomen van de overheid op de productmarkt

[Tussenkomen van de overheid op niet competitieve markten](#)

HOOFDSTUK 5: DE ARBEIDSMARKT

1. INLEIDING.....	3
2. HET AANBOD OP DE ARBEIDSMARKT.....	3
3. DE VRAAG OP DE ARBEIDSMARKT.....	5
3.1. BEPALING VAN DE VRAAG.....	6
3.2. FACTOREN DIE DE VRAAG NAAR ARBEID BEÏNVLOEDEN.....	9
3.3. BEPALEN VAN DE ARBEIDSPRODUCTIVITEIT.....	9
4. HET BESTAAN VAN DEELMARKTEN.....	10
5. LOONVORMING.....	11
6. HET SOCIAAL OVERLEGMODEL.....	12
6.1. DE VAKBONDEN.....	12
6.2. DE WERKGEVERSORGANISATIES.....	13
6.3. DE OVERHEID.....	15
7. MINIMUMLONEN.....	18
8. HET WERKGELEGENHEIDSBELEID.....	19
8.1. WERKLOOSHEID.....	19
8.1.1. Soorten werkloosheid.....	19
8.1.2. Oorzaken van werkloosheid.....	20
8.1.3. De arbeidsmarktparadox en knelpuntberoepen.....	21
8.1.4. De werkloosheidsval.....	21
8.2. BELEID.....	23
8.2.1. Federaal niveau.....	23
8.2.2. Vlaanderen.....	24
9. INDEXERING VAN DE LONEN.....	27
9.1. INDEXCIJFER VAN DE CONSUMTIEPRIJZEN.....	27
9.2. GEZONDHEIDSINDEX.....	28
9.3. LOONINDEXERING.....	29

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

De prijsvorming op de arbeidsmarkt

[Het aanbod op de arbeidsmarkt en de aanbodcurve](#)

[De vraag op de arbeidsmarkt en vraagcurve](#)

[De loonvorming op de arbeidsmarkt](#)

Tussenkomst van de overheid op de arbeidsmarkt

[Het sociaal overlegmodel](#)

[Bepaling van minimumlonen \(werkgevers- en werknemerssurplus\)](#)

[Het werkgelegenheidsbeleid](#)

[De koppeling van de lonen aan de evolutie van het gezondheidsindexcijfer](#)

HOOFDSTUK 6: DE FINANCIËLE MARKTEN

1. DE ROL VAN GELD IN DE ECONOMIE.....	3
2. SOORTEN GELD.....	4
3. DE ROL VAN DE BANK VAN OP DE FINANCIËLE MARKTEN.....	5
4. HET AANBOD VAN GELD.....	7
4.1. DE AANBIEDERS.....	7
4.1.1. Gezinnen.....	7
4.1.2. Ondernemingen.....	8
4.1.3. De overheid.....	8
4.1.4. Het buitenland.....	8
4.2. VORMEN VAN AANBOD.....	8
4.3. VERLOOP VAN DE AANBODFUNCTIE.....	10
5. DE VRAAG NAAR GELD.....	10
5.1. DE VRAGERS.....	11
5.1.1. Gezinnen.....	11
5.1.2. Ondernemingen.....	14
5.1.3. De overheid.....	16
5.1.4. Het buitenland.....	17
5.2. VERLOOP VAN DE VRAAGFUNCTIE.....	17
6. DE PRIJSVORMING OP DE FINANCIËLE MARKTEN (eenvoudig).....	17
7. DE PRIJSVORMING OP DE FINANCIËLE MARKTEN (uitgebreider).....	18
7.1. HET GELDAANBOD.....	18
7.2. DE VRAAG NAAR GELD.....	19
7.3. HET EVENWICHT TUSSEN GELDVRAAG EN GELDAANBOD.....	20
7.3.1. Het verband tussen geldhoeveelheid en rente.....	20
7.3.2. De evenwichtsprijs die ontstaat door het marktmechanisme.....	21
8. HET MONETAIR BELEID VAN DE CENTRALE BANKEN.....	22
8.1. TAKEN VAN DE ECB.....	22
8.2. DOELSTELLINGEN VAN DE ECB.....	22
8.3. HET MONETAIR BELEID VAN DE ECB.....	23

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

De prijsvorming op de financiële markten

[De rol van geld in de economie](#)

[De soorten geld](#)

[De rol van de bank van op de financiële markten](#)

[Het aanbod op de financiële markten en de aanbodcurve](#)

[De vraag op de financiële markten en de vraagcurve](#)

[De prijsvorming op de financiële markten](#)

Tussenkomst van de overheid op de financiële markten

HOOFDSTUK 7: ONGELIJKE INKOMENSVERDELING

1. DE INKOMENSVERDELING EN DE METING VAN DE INKOMENSONGELIJKHEID.....	3
1.1. INKOMENSFORMING.....	3
1.1.1. Inkomen door arbeid.....	3
1.1.2. Inkomen uit kapitaal.....	4
1.1.3. Sociale vergoedingen.....	5
1.2. INKOMENSBESTEDING.....	6
1.2.1. Belastingen.....	6
1.2.2. Consumenten.....	6
1.3. INKOMEN EN WELVAART.....	9
2. INKOMENSVERDELING.....	9
2.1. DE PERSONELE VERDELING.....	10
2.2. DE CATEGORIALE VERDELING.....	13
3. OORZAKEN VAN INKOMENSONGELIJKHEID.....	14
4. INSTRUMENTEN VAN INKOMENSHERVERDELING.....	15
4.1. DE PERSONENBELASTING.....	15
4.1.1. Begrippen.....	15
4.1.2. Het systeem van de personenbelasting.....	18
4.1.3. De herverdelende werking van belastingen.....	26
4.1.4. De controverse over de hoogte van de personenbelasting.....	27
4.2. SOCIALE ZEKERHEID.....	27
4.2.1. De sociale zekerheid in België.....	27
4.2.2. Socialezekerheidsstelsels.....	28
4.2.3. De RSZ.....	29
4.2.4. De herverdelende werking van de sociale zekerheid.....	32
4.2.5. De controverse over de toekomst van de sociale zekerheid.....	32
5. ARMOEDE EN ARMOEDEBESTRIJDING.....	33
5.1. METING VAN ARMOEDE.....	33
5.1.1. Het begrip armoede.....	33
5.1.2. Methodes om armoede te meten.....	34
5.2. HET RISICO OP ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING.....	36
5.3. DE ARMOEDEBESTRIJDING.....	39

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

Tussenkost van de overheid bij ongelijke inkomensverdeling

[Tussenkost van de overheid bij ongelijke inkomensverdeling](#)

[Oorzaken van inkomensongelijkheid](#)

[De inkomensherverdeling](#)

[Armoede en armoedebestrijding](#)

HOOFDSTUK 8: INTERNATIONALE HANDEL EN DE WISSELMARKT

1. VERKLARING VOOR INTERNATIONALE HANDELSTRANSACTIES.....	3
1.1. THEORIE VAN HET ABSOLUTE KOSTENVOORDEEL.....	4
1.2. THEORIE VAN DE COMPARATIEVE KOSTENVOORDELEN.....	5
2. HANDELSBELEMMERINGEN.....	6
2.1. ARGUMENTEN VOOR HANDELSBELEMMERINGEN.....	6
2.2. VORMEN VAN HANDELSBELEMMERINGEN.....	7
2.2.1. Handelspolitieke maatregelen.....	7
2.2.2. Monetaire maatregelen.....	7
2.3. AFBOUW VAN DE HANDELSBELEMMERINGEN.....	8
2.3.1. Multilaterale onderhandelingen en rol van de WTO.....	9
2.3.2. Regionale handelszones.....	12
3. DE PRIJS VAN INTERNATIONALE TRANSACTIES.....	13
3.1. NOMINALE RUILVOET: WISSELKOERS.....	13
3.1.1. Vlottende wisselkoersen.....	13
3.1.2. Stabiele wisselkoersen.....	19
3.1.3. Voor- en nadelen van de beide wisselkoerssystemen.....	20
3.2. DE REËLE RUILVOET.....	20
3.3. DE ROL VAN HET IMF.....	20

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

Internationale handel en de prijsvorming op de wisselmarkt

[Internationale handel](#)

[De prijsvorming op de wisselmarkt](#)

Tussenkomst van de overheid op de wisselmarkt: systeem van stabiele wisselkoersen

HOOFDSTUK 9: INFLATIE EN DEFLATIE

1. DE KWANTITEITSTHEORIE EN DE RUILVERGELIJKING VAN FISHER.....	3
2. INFLATIE EN DEFLATIE METEN.....	4
3. INFLATIE.....	5
3.1. OORZAKEN.....	5
3.2. DE GEVOLGEN VAN INFLATIE.....	6
4. DEFLATIE.....	7
4.1. OORZAKEN VAN DEFLATIE.....	8
4.2. GEVOLGEN VAN DEFLATIE.....	8
5. BESTRIJDEN VAN INFLATIE EN DEFLATIE.....	9
5.1. MONETAIR BELEID IN HET ALGEMEEN.....	9
5.2. MONETAIR BELEID ECB.....	12
5.3. PRIJSREGLEMENTEREND OPTREDEN DOOR OVERHEDEN.....	13
5.4. ONRECHTSTREEKS NASTREVEN VAN PRIJSSTABILITEIT DOOR OVERHEDEN.....	13

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

Wederzijdse afhankelijkheid van de markten: inflatie en deflatie

[Inflatie en deflatie en meting](#)

[Oorzaken van inflatie en deflatie](#)

[Gevolgen van inflatie en deflatie](#)

[Bestrijden van inflatie en deflatie](#)

HOOFDSTUK 10: ECONOMISCHE ONTWIKKELING DEEL 1

1. HET BRUTO BINNENLANDS PRODUCT.....	3
1.1. HET BEGRIP BBP EN BBP PER HOOFD.....	3
1.2. BEREKENINGSWIJZE.....	4
1.2.1. De productiemethode.....	4
1.2.2. De inkomensmethode.....	5
1.2.3. De bestedingsmethode.....	5
1.3. NOMINAAL EN REËEL BBP.....	6
1.4. HET BBP ALS WELVAARTSINDICATOR.....	8
2. DE MENSELIJKE ONTWIKKELINGSINDICATOR VAN DE VN.....	10
3. ECONOMISCHE GROEI: BEGRIP EN BEREKENING.....	13
4. DETERMINANTEN VAN ECONOMISCHE GROEI.....	18
4.1. KAPITAAL.....	18
4.1.1. Rol van het binnenlands sparen bij kapitaalvorming.....	18
4.1.2. Rol van het buitenlands sparen bij kapitaalvorming.....	21
4.2. ARBEID.....	23
4.2.1. Kwantiteit van de arbeid.....	23
4.2.2. Kwaliteit van de arbeid.....	26
4.2.3. Spanningen op de arbeidsmarkt.....	28
4.3. TECHNOLOGIE: BELANG VAN R & D.....	28

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

Het bruto binnenlands product (bbp) als welvaartsindicator van een land

[Het bruto binnenlands product](#)

[De berekeningswijzen van het bbp](#)

[Het nominale en het reële bbp](#)

[Tekortkomingen van het bbp als welvaartsindicator](#)

De menselijk ontwikkelingsindicator van de VN als welvaartsindicator

Economische groei

[Economische groei](#)

[De determinanten van economische groei](#)

HOOFDSTUK 11: ECONOMISCHE ONTWIKKELING DEEL 2

1. ECONOMISCH GROEI (VERVOLG).....	3
1.1. OVERHEIDSMATREGELEN TER BEVORDERING VAN DE ECONOMISCHE GROEI... 3	
1.1.1. Stimuleren van sparen en investeren.....	3
1.1.2. Stimuleren van ondernemerschap.....	3
1.1.3. Stimuleren van tewerkstelling en scholing.....	5
1.1.4. Stimuleren van research & development.....	5
1.1.5. Goede overheidsinstellingen en goed beleid.....	7
1.1.6. Wegwerken van onderbesteding en overbesteding.....	7
1.2. DE ECONOMISCHE GROEI VAN BELGIË.....	8
1.3. DE ECONOMISCHE GROEI OP WERELDNIVEAU.....	12
1.4. VOOR- EN NADELEN VAN ECONOMISCHE GROEI.....	15
2. DE CONJUNCTUUR.....	18
2.1. HOE GAAT HET MET DE ECONOMIE?.....	18
2.2. CONJUNCTUUR OF STRUCTUUR?.....	19
2.3. FASEN IN DE CONJUNCTUURCYCLUS.....	21
2.4. METING VAN DE CONJUNCTUUR.....	23
2.5. OVERHEIDSMATREGELEN TER BIJSTURING VAN DE CONJUNCTUUR.....	26
2.5.1. Het budgettair beleid.....	26
2.5.2. Het monetair beleid.....	32
2.5.3. Het handelsbeleid.....	32

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

Economische groei

Economische groei

De determinanten van economische groei

Voor- en nadelen van economische groei

Tussenkost van de overheid om de economische groei te bevorderen

De conjunctuur

De conjunctuur

De conjunctuurfasen

Werkloosheid , inflatie en interestvoeten tijdens de conjunctuurfasen

Tussenkost van de overheid om de conjunctuur en de groei te beïnvloeden

Budgettair beleid

Monetair beleid

Handelsbeleid

HOOFDSTUK 12: ONDERZOEKSCOMPETENTIES

1. THEORETISCH KADER VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK.....	3
1.1. DE WETENSCHAPPELIJKE METHODE.....	3
1.2. WETENSCHAPPELIJKE BEWIJSVOERING.....	5
1.3. SOORTEN VARIABELEN.....	7
1.4. SOORTEN ONDERZOEK.....	8
1.5. ONDERZOEKSTECHNIEKEN.....	15
1.6. BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT.....	22
1.7. CORRELATIE EN CAUSATIE.....	25
2. FASE 1 ORIËNTEREN.....	25
2.1. ONDERZOEKSONDERWERP.....	25
2.2. ONDERZOEKSVRAGEN.....	26
2.3. HYPOTHESE.....	29
2.4. METHODE EN TECHNIEKEN KIEZEN.....	30
3. FASE 2 VOORBEREIDEN.....	31
3.1. ALGEMEEN ONDERZOEKSPPLAN.....	31
3.2. INFORMATIEBRONNEN.....	33
4. FASE 3 UITVOEREN.....	39
4.1. GEGEVENS VERZAMELEN.....	39
4.2. METHODOLOGIE BESPREKEN.....	43
4.3. GEGEVENS VERWERKEN EN BESPREKEN.....	43
4.4. CONCLUSIES FORMULEREN.....	44
5. FASE 4 RAPPORTEREN EN REFLECTEREN.....	45
5.1. RAPPORTEREN.....	45
5.2. REFLECTEREN.....	49

DIT HOOFDSTUK BEHANDELT DE VOLGENDE PUNTEN UIT DE VAKFICHE:

[Onderzoekscompetentie \(+ wat in de bijlage Onderzoekscompetenties staat\)](#)